

ДО ЮВІЛЕЮ ВЧИТЕЛЯ

Головко Олександр Миколайович, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, професор кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

24 квітня 2017 року виповнюється 80 років з дня народження Олександра Марковича Бандурки. Це – одне з тих небагатьох імен у новітній історії України, яке не потребує роз'яснень, пояснень, переліку звань, заслуг, нагород – а цей перелік міг спокійно би зайняти весь обсяг цієї статті. Олександра Марковича знають не лише в усій Україні, а й далеко за її межами. Серед величезного творчого надбання ювіляра – наукового, практичного, навчального, методичного, публіцистичного – на особливу увагу заслуговує підбірка художніх праць. Вони всі глибоко автобіографічні, розкривають багатий внутрішній світ автора, показують, яким має бути справжній українець.

Будучи істориком за першою освітою, я дивувався свого часу, як громадяни західноєвропейських держав ведуть свій родовід з глибокого середньовіччя, тоді як нам, не лише українцям, а тоді ще «радянським людям» дай Боже було пам'ятати, як звали прадідів і прабабусь. І вже у достатньо зрілому віці доля дала можливість на власні очі бачити, як Олександр

Маркович, людина із самого серця України, з козацько-гайдамацького краю, знаходила у своєму шаленому за завантаженістю депутатському, управлінському, науковому житті час, буквально викроювала його, щоби знайти коріння свого родоводу і документально простежити його упродовж чотирьох століть! Рід свій Олександр Маркович веде і знає з дохмельницьких часів! Він особистим прикладом показує, яку має для людини цінність її родина, і стосунки в цій сім'ї, главою якої є Олександр Маркович Бандурка, безумовно, є взірцем для кожної родини.

Він не лише науковець і письменник, але й поет (і це закріплено генетично, як же це глибоко і зворушливо, що син – генерал зберіг вірші свого батька, партизана часів Другої світової війни, Марка Силовича Бандурки і видав їх друком), і збирач народного гумору, і неперевершений оповідач. Мені випала честь протягом майже двадцяти років працювати під керівництвом Олександра Марковича Бандурки, у тому числі понад два з половиною роки у якості першо-

го проректора, і я переконаний, що гордість за можливість спільної праці, яка в науковій площині продовжується і зараз, я збережу упродовж усього відведеного Богом життя.

Не лише для близьких за життям чи роботою людей, а й для багатьох, кого він уперше в житті бачив, Олександр Маркович ставав справжнім рятівником, людиною останньої надії. Все це – незабутнє, вдячне, що зберігається в серці багатьох людей довіку.

Кілька прикладів з-поміж величезної кількості тих, що мали місце (а про більшість, переконаний, я не знаю). Депутатська діяльність. Чотири скликання поспіль працював генерал Бандурка у Верховній Раді України. Чотири рази його обирали виборці одного й того самого мажоритарного виборчого округу. У Верховній Раді народний депутат О. М. Бандурка був однією з найбільш помітних постатей, й вітчизняна історія ще не дала справжньої найвищої оцінки його внеску в непросту і болісну справу державотворення. І кожного разу він тримав найскладніший екзамен – на довіру людей – у одному і тому самому Дергачівському районі Харківської області. Але згадати хотілося б мало кому відомий факт. Коли виборча система до Верховної Ради України набула змішаного характеру, округи були укрупнені. До округу, яким опікувався Олександр Маркович, увійшла половина Харківського району. Простим мешканцям, особливо ветеранам, пенсіонерам важко було розібратися в цих змінах.

І Олександр Маркович почав приймати **усіх** (!) виборців з Харківського району, незалежно до якого виборчого округу відійшли їхні селищні й сільські ради. І допомагав **усім**. Без

піару, без телевізійної картинки, без напрацювань якогось суспільного капіталу. Просто за покликом серця. Просто, щоб людям було краще.

Велике формується з деталей. У О. М. Бандурки є чимало крилатих фраз, одна з них – про те, що подібно до того, як крапля води може дати уявлення про світовий океан, так і одна людська доля свідчить про все людство. Легко дбати про людство взагалі, важко – допомогти, врятувати, вирівняти долю конкретної людини. Ще один приклад. Коли законодавець почав формувати Верховну Раду України винятково за партійно-пропорційною системою, Олександр Маркович не залишив своїх виборців. Він став депутатом Харківської обласної ради все від того ж Дергачівського району. Осінь 2010 року. Селище міського типу Солоницівка. Іноземний власник одного з підприємств перекрив коротку дорогу через свою територію для місцевих жителів. Молоді мами й не дуже молоді пенсіонери і пенсіонерки мусили давати чималий гак, обходячи володіння австрійського бізнесмена. Олександр Маркович знайшов час, зустрівся з власником, пояснив (до речі, бездоганною німецькою мовою) – і люди, як і раніше, пішли навпростець у своїх буденних, але таких важливих для них, справах.

Безумовно, про внесок академіка О. М. Бандурки у вітчизняну юридичну науку, відомо багато, написано чимало, з'являться і нові публікації цим чи найближчим часом. Хотів би відмітити кілька особистих спостережень.

По-перше, Олександр Маркович дійсно гармонійно поєднує у собі науковця і практика, державного діяча і правоохоронця. Поклавши руку на серце, небагато вчених чітко й деталь-

но уявляють собі, як працює, як може бути застосована та галузь наукового знання, яку він досліджує, на практиці, у суспільній реальності. З іншого боку, вчені, які вийшли з практики, часто-густо вибирають із правових доктрин те, що їм близьке, те, з чим пов'язаний їх власний практичний досвід. Олександр Маркович здатен миттєво побачити своїм розумовим поглядом що дасть та чи інша правова ідея практиці, у чому її слабкі місця й вади – і навпаки, як реальна дійсність, саме життя мають поправляти мислителів, теоретиків, збагачувати їх.

По-друге, його науковий світогляд щасливо позбавлений галузевих обмежень. Він не лише вільно орієнтується в проблемах адміністративного, цивільного, кримінального права, криміналістики, теорії права тощо, але і у магістральних шляхах розвитку філософії, соціології, психології. Це дозволяє досягати найбільш цікавих наукових результатів на стику наук, на міждисциплінарному рівні.

По-третє, як небагато хто із сучасних вітчизняних науковців Олександр Маркович Бандурка володіє мистецтвом наукового прогнозу. Не завжди, на жаль, до них дослухалися ті, хто мав би це робити. Але так буває

завжди. Не завжди люди знаходять пророків у своїй вітчизні.

По-четверте, Олександр Маркович не ховає свій інтелект і досвід від учнів. Показники його наукової школи, кількість докторів і кандидатів наук, які зробили собі ім'я, створили власні наукові напрями, є рекордними для України. Лік іде на сотні вчених, що вийшли з-під його крила.

Таких людей, як Олександр Маркович Бандурка, народжується під сонцем дуже небагато. Ми це знаємо, ми цінуємо можливість спілкуватися з ним, долати інтелектуальну спрагу з криниці його мудрості. Немає такого найкращого доброго побажання, яке би не хотілося висловити цій унікальній людині.

Мудрі з мудрих, великі філософи минулого довели, що істина є абсолютною і відносною і людині не дано осягнути абсолютну істину в повному її обсязі. Це факт. І є лише один виняток. Я знаю одну абсолютну і неспростовну істину – шановний Олександр Марковичу! Ваш зоряний час не настав, Ваші кращі роки – попереду! Цитата – але істинна, її не гріх повторювати. З Ювілеєм, дорогий Вчителю!